

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

25.01.2021. Nr. 1.7-2/130

Uz 23.12.2020. Nr. 3.1.1.17/1675

Rēzeknes pilsētas pašvaldībai

Par SIA “Rēzeknes siltumtīkli”

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Rēzeknes pilsētas pašvaldības (turpmāk – pašvaldība) iesniegumu par līdzdalības izvērtējumu pašvaldības kapitālsabiedrībā SIA “Rēzeknes siltumtīkli”.

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88.panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Pašvaldība ir veikusi VPIL 88.panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, kā arī konsultējusies ar nevalstisko organizāciju Latvijas siltumuzņēmumu asociāciju. Vienlaicīgi KP aicina pašvaldību, veicot līdzdalības izvērtējumus, t.sk. citās kapitālsabiedrībās, konsultēties ar Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru, kas ir Latvijā lielākā komersantu dažādākajās nozarēs intereses pārstāvošā biedrība.

No KP iesniegtā pašvaldības izvērtējuma konstatējams, ka SIA “Rēzeknes siltumtīkli” ir dibināta ar mērķi veikt noteiktu valsts pārvaldes uzdevumu pašvaldības autonomo funkciju ietvaros, organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus (siltumapgādi) neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds.

SIA “Rēzeknes siltumtīkli” darbības mērķis ir nodrošināt kvalitatīvu, drošu un nepārtrauktu siltumenerģijas ražošanas procesu, siltumenerģijas pārvadi, sadali un realizāciju, veicināt uzņēmuma un patērētāju efektīvu resursu izmantošanu, atbalstīt centralizētās siltumapgādes sistēmas saglabāšanu un attīstību Rēzeknes pilsētā, nodrošināt videi draudzīgu tehnoloģiju darbību uzņēmumā.

SIA “Rēzeknes siltumtīkli” ir sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja, kas reģistrēta Siltumenerģijas ražotāju reģistrā ar Nr.SR0118, Siltumenerģijas tirgotāju reģistrā ar Nr.ST0040, licencēta Siltumapgādes pārvades un sadales komersantu reģistrā ar Nr.E23052

(līdz 01.10.2028.), reģistrēta Elektroenerģijas ražotāju reģistrā ar Nr.ER0099.¹

Pašvaldībai pieder 100% SIA “Rēzeknes siltumtīkli” kapitāla daļu.

SIA “Rēzeknes siltumtīkli” komercdarbības veidi (NACE klasifikators) saskaņā ar statūtiem² ir:

- 1) tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana (35.50);
- 2) elektroenerģijas ražošana (35.11);
- 3) elektroenerģijas apgāde (35.12);
- 4) elektroenerģijas tirdzniecība (35.14);
- 5) cauruļvadu, apkures un gaisa kondicionēšanas iekārtu uzstādīšana (43.22);
- 6) gāzveida kurināmā sadale pa cauruļvadiem (35.22);
- 7) sava nekustamā īpašuma pirkšana un pārdošana (68.10).

Lai nodrošinātu pašvaldības autonomo funkciju izpildi Rēzeknes pilsētas siltumapgādes jomā, SIA “Rēzeknes siltumtīkli” nodarbojas ar siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanu, kā arī ar siltumenerģijas pārvadi, sadali un realizāciju. No kopējiem SIA “Rēzeknes siltumtīkli” ieņēmumiem gandrīz (*) [>50] % tiek iegūti no siltumenerģijas realizācijas. Ieņēmumi par elektroenerģijas pārdošanu veido apmēram (*) [<50] % no kopējiem ieņēmumiem.

Pašvaldības ieskatā SIA “Rēzeknes siltumtīkli” veicamā komercdarbība atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punktam.

Attiecībā uz tvaika piegādes un gaisa kondicionēšanas pakalpojumu, izvērtējumā norādīts, ka siltumapgādi Rēzeknes pilsētā no ražošanas procesa līdz realizācijai nodrošina viens uzņēmums – SIA “Rēzeknes siltumtīkli”.

SIA “SIA “Rēzeknes siltumtīkli” nodrošina arī siltumtīklu sistēmu apkalpošanu Rēzeknē.

Izvērtējumā sniegta informācija par SIA “Rēzeknes siltumtīkli” realizētajiem un plānotajiem siltumapgādes infrastruktūras rekonstrukcijas, modernizācijas un būvniecības darbiem, t.sk., jaunu granulu apkures katlu uzstādīšanu projekta “Siltumavota efektivitātes paaugstināšana Rēzeknē, Meža ielā 1B” ietvaros, plānoto šķeldas katlu mājas izbūvi projekta “Rēzeknes pilsētas Ziemeļu rajona katlu mājas efektivitātes paaugstināšana, aizvietojot fosilā kurināmā siltumavotu ar atjaunojamos energoresursus izmantojošu siltumavotu” ietvaros, kā arī 2019.gadā SIA “Rēzeknes siltumtīkli” pārvaldītajiem centrālajiem siltumtīkliem pieslēgtajiem jaunajiem objektiem. 2019.gada beigās kopējais SIA “Rēzeknes siltumtīkli” pārvaldīto siltumtīklu garums bija 38 868 metri. 2019.gadā SIA “Rēzeknes siltumtīkli” par saviem līdzekļiem (250 245,93 EUR) nodrošinājusi 395,5 metru siltumtrašu nomaiņu, par pašvaldības līdzekļiem rekonstruēts 781 metrs siltumtrašu. 2019.gadā SIA “Rēzeknes siltumtīkli” veikusi operatīvu 23 siltumtrašu avārijas situāciju likvidēšanu, nomainot 142 metrus cauruļvadu.

Attiecībā uz tvaika piegādes un gaisa kondicionēšanas (siltumenerģijas ražošanas, pārvades, sadales un tirdzniecības) pakalpojumiem, KP norāda, ka saskaņā ar Enerģētikas likuma 51.panta pirmo daļu pašvaldības, veicot likumā noteikto pastāvīgo funkciju, organizē siltumapgādi savā administratīvajā teritorijā, kā arī veicina energoefektivitāti un konkurenci siltumapgādes un kurināmā tirgū³.

Tā kā centralizētā siltumapgāde (pārvade un sadale) un siltumenerģijas ražošana un tirdzniecība ir atsevišķi pakalpojumi, ir vērtējama SIA “Rēzeknes siltumtīkli” darbība katrā no šiem darbības veidiem.

KP secina, ka centralizētās siltumapgādes pārvades un sadales pakalpojumu sniegšanas tirgū vēsturiski var būt izveidojies dabiskais monopols, kas izskaidrojams ar infrastruktūras

¹<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiYmlyYjYjVmYjQ0ZGZhOS00YzgwLTThiMmEtN2IwMWU2OTUwZGRkIiwidCI6ImU0MGNhOTA5LTg3YmEtNGQ2NS05MTIILTU1YjVIMGRlODUwNSIsImMiOiJh9>

² SIA “Rēzeknes siltumtīkli” statūti, <https://rezecknessiltumtikli.lv/statuti/>

³ Enerģētikas likums, sk. <https://likumi.lv/ta/id/49833-energetikas-likums>

izveidi un uzturēšanu un šo pakalpojumu sniegšanas tirgū vairāku konkurējošu tirgus dalībnieku darbība var nebūt iespējama un nebūtu lietderīga, t.sk., ņemot vērā, ka pašvaldības teritorijā izbūvētā siltumapgādes infrastruktūra nav atsavināma vai nododama lietošanā citam komersantam, ja tās izbūvei un attīstīšanai ir tikuši piesaistīti Eiropas Savienības finanšu instrumentu līdzekļi. Līdz ar to, KP atzīst, ka SIA “Rēzeknes siltumtīkli” sniegtie pamata pakalpojumi - tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana (pārvade un sadale) – ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem pakalpojumiem VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punkta izpratnē.

Attiecībā uz siltumenerģijas ražošanas un tirdzniecības pakalpojumu sniegšanu, no pašvaldības izvērtējuma secināms, ka tās teritorijā nav citu tirgus dalībnieku (pašvaldība nav norādījusi informāciju par iespējamiem konkurentiem), kas nodrošinātu šos pakalpojumus, tādējādi KP atzīst, ka atbilstoši VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punktam SIA “Rēzeknes siltumtīkli”, nodrošinot siltumenerģijas ražošanu un tirdzniecību, novērš tirgus nepilnību. Tomēr KP norāda, ka tās ieskatā šo pakalpojumu sniegšanas tirgū potenciāli ir iespējama konkurence, tādējādi gadījumā, ja šo pakalpojumu sniegšanas tirgū vēlētos ienākt privātie tirgus dalībnieki, SIA “Rēzeknes siltumtīkli” atbilstoši Enerģētikas likuma 48. un 49.pantam būs jānodrošina iespējas arī privātajiem tirgus dalībniekiem realizēt to saražoto siltumenerģiju.

Attiecībā uz SIA “Rēzeknes siltumtīkli” darbību elektroenerģijas ražošanas un tirdzniecības pakalpojumu tirgū, izvērtējumā norādīts, ka no 2013.gada SIA “Rēzeknes siltumtīkli” veic elektroenerģijas ražošanu koģenerācijas procesā. Viss saražotais elektroenerģijas daudzums tiek pārdots AS “Enerģijas publiskais tirgotājs”.

KP norāda, ka tās ieskatā pirmšķietami elektroenerģijas ražošanas un realizācijas tirgū nav vērojama tirgus nepilnība, t.i., nav konstatējams VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punktā ietvertais priekšnoteikums - situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā. Tomēr, ņemot vērā ieguldītās investīcijas attiecīgās infrastruktūras izbūvei un apstākli, ka elektroenerģijas ražošana koģenerācijas stacijās ar koģenerācijas iekārtām notiek vienlaicīgi ar siltumenerģijas ražošanu vienotā tehnoloģiskajā procesā (izņemot kondensācijas režīmu⁴), tādējādi nodrošinot maksimālu energoresursu izmantošanas efektivitāti, attiecīgi KP ieskatā pie šādiem apstākļiem, ja elektroenerģija tiek ražota vienotā procesā ar siltumenerģijas ražošanu, SIA “Rēzeknes siltumtīkli” ražotās elektroenerģijas realizācijas pakalpojuma sniegšana pirmšķietami ir attaisnojama.

KP secina, ka pašvaldība nav veikusi izvērtējumu par citu SIA “Rēzeknes siltumtīkli” darbības veidu (cauruļvadu, apkures un gaisa kondicionēšanas iekārtu uzstādīšana un siltumtīklu sistēmu apkalpošana) atbilstību kādam no VPIL 88.panta pirmās daļas priekšnoteikumiem.

Tādējādi KP norāda, ka neatkarīgi no tā, vai veiktais izvērtējums ir sākotnējais izvērtējums vai līdzdalības pārvērtēšana⁵, izvērtējums ir jāveic par katru no publiskas personas kapitālsabiedrības darbības veidiem, neaprobežojoties tikai ar tās pamatdarbību⁶, lai konstatētu, vai īstenojas kāds no VPIL 88.panta pirmajā daļā noteiktajiem priekšnoteikumiem publiskas personas kapitālsabiedrības saimnieciskajai darbībai, kā arī izvērtējums nedrīkst būt formāls.

Veicot konkrēto izvērtējumu, pašvaldībai ir pienākums konsultēties ar komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem. Tāpat pašvaldībai būtu jāņem vērā, vai attiecīgos pakalpojumus pašvaldības teritorijā sniedz privātie komersanti, kādas būtu privāto komersantu iespējas pārņemt attiecīgo pakalpojumu sniegšanu pašvaldības teritorijā, kā arī to, ka nepamatota pakalpojumu sniegšana var negatīvi ietekmēt privāto tirgus dalībnieku

⁴ SPRK 11.06.2010. lēmuma Nr.1/10 “Koģenerācijas tarifu aprēķināšanas metodika” 2.17.punkts, <https://likumi.lv/ta/id/211966-kogenerācijas-tarifu-apreķināšanas-metodika>.

⁵ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 7.panta pirmā daļa, sk. šeit <https://likumi.lv/ta/id/269907-publiskas-personas-kapitāla-dalu-un-kapitālsabiedrību-parvaldības-likums>

⁶ Konkurences padomes priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana, sk. šeit https://ej.uz/PP_līdzdalībasizvērtēšana

konkurētspēju.

KP norāda, ka gadījumā, ja attiecībā uz konkrētu pakalpojumu sniegšanu pašvaldība, veicot izvērtējumu, konstatētu, ka tirgus spēj nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā, SIA "Rēzeknes siltumtīkli" būtu jāatturas no turpmākas attiecīgo pakalpojumu sniegšanas. Gadījumā, ja SIA "Rēzeknes siltumtīkli" tomēr turpinātu sniegt šos pakalpojumus, tai regulāri būtu jāveic ietekmes uz konkurenci izvērtējums, lai identificētu un novērstu iespējamu neatbilstību Konkurences likuma 14.¹ pantam⁷.

KP norāda, ka, lai nepieļautu Konkurences likuma 14.¹ panta pārkāpumu, ir būtiski, lai arī pašvaldības kapitālsabiedrības pakalpojumu cenas tiktu veidotas, balstoties uz izmaksām.

Apkopojot iepriekšminēto, tā kā SIA "Rēzeknes siltumtīkli" sniegtie pakalpojumi – tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana (pārvade un sadale) – atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punktam, proti, tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai, KP nav iebildumu pret pašvaldības līdzdalības saglabāšanu SIA "Rēzeknes siltumtīkli".

Vienlaikus, kā jau iepriekš minēts, KP norāda uz pašvaldības pienākumu veikt atbilstošu izvērtējumu par visiem SIA "Rēzeknes siltumtīkli" darbības veidiem, kā arī iespēju robežās konsultēties ar attiecīgo pakalpojumu tirgu pārstāvošiem komersantiem pašvaldības teritorijā. Pašvaldības veikto izvērtējumu, kā arī veikto konsultāciju rezultātā saņemtos viedokļus KP lūdz iesniegt KP.

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis

⁷ Konkurences likuma 14.¹pants, sk. Konkurences likums (redakcijā, kas stājās spēkā 01.01.2020.), <https://likumi.lv/ta/id/54890-konkurences-likums>